



ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní Mgr. Kateřinou Peroutkovou ve věci

žalobce: **M. S.**, narozený dne X
bytem X

proti
žalovanému: **Magistrát hlavního města Prahy**
sídlem Mariánské nám. 2/2, 110 10 Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 13. 1. 2023 č.j. MHMP 108165/2023

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobce se žalobou podanou u Městského soudu v Praze domáhal zrušení rozhodnutí Magistrátu hlavního města Prahy, odboru živnostenského a občanskoprávního, oddělení správních činností a správního trestání (dále jen „žalovaný“) ze dne 13. 1. 2023 č.j. MHMP 108165/2023 (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaný podle ust. § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Úřadu městské části Praha 4, odboru kancelář tajemníka, ze dne 9. 11. 2022 sp. zn. SZ P4/239416/22, inter. ozn. R 599/2022 OKAT/MA (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“).

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

2. Prvostupňovým rozhodnutím Úřad městské části Praha 4, odboru kancelář tajemníka (dále jen „správní orgán I. stupně“) rozhodl tak, že je žalobce vinen přestupkem proti veřejnému pořádku podle § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 251/2016 Sb.“), kterého se dopustil tím, že dne 25. 5. 2022 v době kolem 16:30 hod., před nástupištěm metra linky X, zastávka MHD X (ve směru do centra) v Praze, opakovaně neuposlechl výzvy příslušníka Policie České republiky, aby prokázal svoji totožnost, tedy úmyslně neuposlechl výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci. Za spáchání tohoto přestupku byl žalobci podle § 35 písm. b), § 46 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 250/2016 Sb.“) a § 5 odst. 3 písm. b) zákona č. 251/2016 Sb., uložen správní trest: pokuta ve výši 1 000 Kč, která byla splatná do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí, dále byla žalobci uložena povinnost uhradit náklady řízení v paušální částce.

II. Obsah žaloby

3. Žalobce namítal, že nebylo naplněno obvinění z odmítnutí prokázání totožnosti, neboť totožnost žalobce byla zjištěna dobrovolně bez nutnosti předvedení, a to po cca 15 minutách od výzvy policistů na nejbližší služebně PČR, kam se žalobce dostavil ve věci podání oznámení, informoval zasahující policisty o tomto nutném intermezzu bránícím dokonání pokusu o podvod a zneužití jeho osobních údajů. Nedošlo tedy ke zbytečnému odkladu uposlechnutí výzvy, jinak by totiž došlo k dokonání pokusu o podvod, což bylo policisty vyhodnoceno jako důvodné, jeden z nich šel překontrolovat záznam z nástupiště. Tím bylo vyhověno požadavku na „opatrnost přiměřenou daným okolnostem a situaci“ dle § 114 zákona. Nemohlo tedy ani dojít k narušení zájmu chráněného zákonem, tedy hladkého výkonu veřejné správy, neboť policie byla povinna v této situaci respektovat též nadřazený zájem žalobce na ochraně proti hrozícímu útoku na majetek. Policisté rozhodli, že se na stanici nepojede vozem, ale půjde se pěšky, vyhověli tedy dikci zákona, že potřebnou součinnost k prokázání totožnosti policista poskytne způsobem a v rozsahu, který nezmaří účel úkonu.
4. Popíral, že by požadoval důkazy o svém údajném cestování v MHD, ve skutečnosti jeden z revizorů uvedl, že o údajném jednání žalobce existuje záznam, přičemž policista se o tom šel přesvědčit a poté žalobci lhal, že ho na záznamu viděl; na videozáznam telefonu to odmítl zopakovat.
5. Dozorčí služebny PČR prohlásil, že se žalobce nemusí bát zneužití jeho osobních údajů. Hned na začátku zápisu oznámení jej prap. M. Š. odmítl nazvat jinak než přestupek proti občanskému soužití, poté, co bylo zmíněno zneužití pravomoci veřejného činitele u jeho kolegy, dal dozorčí žalobci podepsat papír, jehož kopii odmítl poskytnout a kdy šlo zřejmě o poklad k obvinění z přestupku proti veřejnému pořádku.
6. Nesouhlasil s tím, že by byl výhradně povinen prokázat svou totožnost hned na místě, příslušný zákon jasně rozlišuje mezi přímým „odmítnutím“ a dobrovolným „může-li po“ (§ 63 odst. 3 zákona č. 273/2008 Sb.) vyhověním. Musí být zohledněna tíseň dané situace, šlo o vyhovění výzvě na základě poskytnutí potřebné a nezbytné součinnosti policie, v opačném případě by žalobci hrozila částečná odpovědnost za vznik škody dle občanského práva. Snad dosud neplatí povinnost občana neklást odpor podvodníkům jen proto, že tento postup by ulehčil činnost policie. Poukazoval na to, že výklad žalovaného, dle kterého i nepatrné prodlení je neuposlechnutím výzvy k prokázání totožnosti, je přepjatým formalismem.

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

7. Namítal podvodnost jednání revizorů, což dovozoval z toho, že požadovali i druhou tzv. pořádkovou pokutu ve výši 1 000 Kč za údajnou jízdu na kole po nástupišti, jízda na kole v přepravních prostorech však není mezi zakázanými skutky dle zákona, za což jediné lze pokutu dle SPP PID udělit.
8. Měl za to, že správní orgán I. stupně hrubě pochybil, když nevyčkal rozhodnutí civilního soudu a sám žalobce identifikoval jako pachatele v jiné věci, tj. údajného porušení smluvních vztahů mezi přepravcem a cestujícím (SPP PID), na tomto podkladě vlastní interpretace důkazů z občanskoprávní věci správní orgán rozhodl svou správní věc, což je vadou řízení. Oba správní orgány k případu přistupovaly mimořádně tendenčně, žalovaný se v bodě 8 napadeného rozhodnutí pokusil relativizovat vážné pochybení kolegy. Dle protokolu: „Součástí spisového materiálu od Policie ČR byla také fotografie pana S. Na základě těchto podkladů dospěl správní orgán k závěru, že podezřelá osoba na videozáznamu je shodná s osobou obviněného.“ Žádal, aby soud výslovně určil, zda je přípustné ve správní věci rozhodovat na základě vlastního posouzení důkazů z nerozhodnuté věci občanskoprávní, tedy zda tímto postupem správní orgán překročil svou pravomoc.
9. Podle žalovaného prý zasahující policista nemohl tvrdit, že žalobce viděl na záznamu kamer, protože mu nebylo umožněno zhlédnutí kamerového záznamu na místě. Dle žalobce se tím žalovaný účelově vyhýbá posouzení možnosti, že tento veřejný činitel lhal, což žalobce může odpřisáhnout.
10. Namítal, že správní orgán I. stupně se pokusil sabotovat účast žalobce na ústním jednání tím, že mu uvedl nesprávnou adresu místa, následně žalobce zval na výsledky svědků, ač jím byl informován, že nevidí důvod ke své účasti, přesto do protokolu zákeřně vepsal: Obviněný se k ústnímu jednání bez náležité omluvy či důležitého důvodu nedostavil.
11. Správní orgán při udělení pokuty nezohlednil osobní situaci žalobce, tedy že je podnikatel v předdůchodovém věku, který během covidové pandemie ukončil živnost, jako nezaměstnaný nepobírá žádnou podporu ani dávky a žije sám ve společné domácnosti s 84letou matkou. Jde o necitlivý přístup, k čemuž žalovaný uvedl, že žalobce měl tyto poměry správnímu orgánu sám sdělit.
12. Navrhl, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a přiznal žalobci právo na náhradu nákladů řízení.

III. Vyjádření žalovaného

13. Žalovaný nesouhlasil se žalobními námitkami, k námitkám pod č. 1), 2), 3), 5), 6) a 8) žaloby a k uložení sankce se již podrobně vyjádřil na stranách 4 – 5 napadeného rozhodnutí.
14. K námitce 4) ohledně průběhu výsledku žalobce na služebně uvedl, že z podání informace Místního oddělení policie ČR ze dne 31. 5. 2022 je zřejmé, že policejní orgán na základě žalobcova podání zahájil přestupkové řízení pro podezření ze spáchání přestupku proti občanskému soužití vůči revizorům MHD, neboť tyto údajně měli žalobce nepravdivě obvinít ze spáchání přestupku, z vytěžení revizorů a z pořízeného kamerového záznamu však bylo zjištěno, že žalobce skutečně vlakem metra jel, před revizory MHD utíkal a následně jim nepředložil platný jízdní doklad. Bylo tak jasné doloženo, že žalobce ve svém oznámení proti revizorům MHD učiněném na služebně záměrně lhal, když je obvinil z přestupkového jednání. Z tohoto důvodu policejní orgán žalobcovo oznámení

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

odložil dle § 74 odst. 3 písm. b) zákona o policii, neboť nebylo dáno podezření z přestupku.

15. K námitce 7) ohledně údajného požadování druhé pokuty ze strany revizorů za jízdu na kole po nástupišti uvedl, že tato skutečnost ze spisového materiálu nevyplývá, a i kdyby ve spise uvedena byla, nepřísluší žalovanému řešit porušení Smluvních přepravních podmínek PID.
16. K námitce ohledně identifikace žalobce uvedl, že oba zmiňované důkazy provedl v přítomnosti žalobce a poskytl mu prostor se k těmto důkazům vyjádřit, žalobce se však k těmto důkazům nevyjádřil a žádné další nenavrh.
17. Dále uvedl, že žalobce byl přítomen u výsledku policisty, který při něm uvedl, že kamerový záznam mu byl pracovníkem stanice metra odmítnut, neboť do něj nemá přístup, přičemž policistovi sdělil, aby bylo Policií ČR o záznamy písemně požádáno. Z toho plyne, že policista na místě žádný záznam neviděl, což ve své výpovědi potvrdil i druhý policista ze zakročující policejní hlídky. Skutečnost, že se mělo na kamerových záznamech jednat o osobu žalobce, se policisté na místě dozvěděli od revizorů MHD, kteří s ním cestovali shodným vlakem metra a zároveň uvedli, že žalobce je zachycen na kamerovém záznamu ze stanice metra. Žalovaný uvedl, že svědek byl se žalobcem správním orgánem konfrontován a ten jej označil za osobu, která odmítla opakovaně prokázat svoji totožnost.
18. V napadeném rozhodnutí je zcela dostatečně popsáno, z jakého důvodu nebyla omluva akceptována jako řádná a že správní orgán I. stupně postupoval zcela v souladu s právními předpisy a s judikaturou. Navrhl zamítnutí žaloby.

IV. Obsah správního spisu

19. Ze správního spisu soud zjistil, že dne 25. 5. 2022 bylo správnímu orgánu I. stupně doručeno oznámení o podezření z předmětného přestupku podle ust. § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb. Úředním záznamem ze dne 25. 5. 2022 Policie ČR informovala o vyslání hlídky dne 25. 5. 2022 v 16:22 hodin do stanice metra X za účelem zjištění totožnosti žalobce, který nereagoval na jejich výzvu o prokázání totožnosti a hlídka jej proto předvedla na MOP Pankrác. Součástí správního spisu je také úřední záznam ze dne 25. 5. 2022 o vyhodnocení kamerového záznamu ze stanice metra X ze stejného dne; na záznamu je muž s horským kolem vystupující z vagónu metra, ze stejných dveří vybíhá revizor. Muž nasedá na nástupišti na kolo a jede směrem k východu z metra, revizor jej před východem zastihne a na záběru se objevuje také druhý revizor, který dostihuje kolegu a muže na kole u výstupu z metra. Dále je součástí správního spisu také úřední záznam o podání vysvětlení žalobcem ze stejného dne.
20. Podáním informace ze dne 31. 5. 2022 bylo oznámeno odložení věci týkající se podezření ze spáchání přestupku proti občanského soužití podle ust. § 7 odst. 1 písm. c) bodu 3 zákona č. 251/2016 Sb., který byl dne 25. 5. 2022 oznámen žalobcem.
21. Správní orgán I. stupně dne 15. 6. 2022 vydal příkaz, kterým byl žalobce shledán vinným ze spáchání přestupu proti veřejnému pořádku podle ust. § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., za což mu byla uložena pokuta ve výši 1 000 Kč. Žalobce proti tomuto příkazu podal dne 20. 6. 2022 odpor.
22. Písemností ze dne 4. 7. 2022, doručenou žalobci dne 12. 7. 2022, správní orgán I. stupně uvědomil žalobce o konání ústního jednání dne 24. 8. 2022. Podle protokolu o ústním jednání ze dne 24. 8. 2022 žalobce uvedl, že trvá na svých stanoviscích a více se k věci už Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

nechce vyjadřovat. Předvolaný svědek pprap. Z. P. uvedl, že byl jako člen hlídky dne 25. 5. 2022 vyslán na základě oznámení, že revizoři DPP zadrželi muže bez platného jízdního dokladu a žádali PČR o zjištění její totožnosti. Po vyslechnutí informací uvedených revizory hlídka vyzvala muže k prokázání totožnosti, na to on odpověděl, že metrem vůbec nejel a není proto důvod, aby prokazoval svou totožnost. Po druhém neúspěšném vyzvání informovali muže o tom, že bude předveden za účelem prokázání totožnosti, čemuž porozuměl a dobrovolně hlídku následoval na MOP Pankrác, kde svou totožnost prokázal. Předvedení bylo provedeno pěšky, muž si s sebou bral své jízdní kolo. Ještě v metru se muž optal, zda byl zachycen na kamerové záznamy, na základě čehož šel svědek s jedním z revizorů zkontrolovat tyto záznamy, výpravčí metra však k záznamům neměl přístup a odkázal je na písemnou žádost.

23. Písemností ze dne 29. 8. 2022 správní orgán I. stupně uvědomil žalobce o konání ústního jednání dne 5. 10. 2022. Následně dne 7. 10. 2022 informoval o zrušení tohoto ústního jednání z důvodu omluvy předvolaného svědka.
24. Písemností ze dne 7. 9. 2022 (žalobci doručena dne 12. 9. 2022) správní orgán I. stupně uvědomil žalobce o konání ústního jednání dne 2. 11. 2022. Podle protokolu o ústním jednání ze dne 2. 11. 2022 se konalo bez přítomnosti žalobce, který se, přestože byl řádně a včas předvolán, bez náležité omluvy nebo důležitého důvodu nedostavil. Předvolaný svědek pprap. J. S. uvedl, že byl dne 25. 5. 2022 s kolegou vyslán do stanice metra X, a to z důvodu asistence revizorům při zachycení cestujícího muže bez platného jízdního dokladu. Na místě hlídce nejdříve popsali situaci revizoři, poté se hlídka na celou věc zeptala cestujícího, který uvedl, že metrem vůbec necestoval a požaduje důkaz o opaku. Na základě toho se kolega svědka vydal s revizorem za výpravčím za účelem shlednutí kamerových záznamů, které však výpravčí nemohl poskytnout. Hlídka muže řádně poučila a vyzvala k prokázání totožnosti, z důvodu žádosti revizorů měli důvodné podezření, že muž cestoval bez platného dokladu. Muž odmítl prokázat svou totožnost, následně byl hlídkou poučen, že může poskytnout součinnost a sdělit osobní údaje ke ztotožnění ústně, to však také odmítl. Po opakovaných bezúspěšných výzvách k prokázání totožnosti byl muž předveden na MOP Pankrác. Předvedení bylo realizováno bez donucovacích prostředků a muž hlídku následoval.
25. Prvostupňovým rozhodnutím ze dne 9. 11. 2022 byl žalobce shledán vinným přestupkem podle § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., kterého se dopustil tím, že dne 25. 5. 2022 v době kolem 16:30 hod., před nástupištěm metra linky X zastávka MHD X (ve směru do centra) v Praze, opakovaně neuposlechl výzvy příslušníka Policie ČR, aby prokázal svou totožnost, za což mu byla uložena pokuta ve výši 1 000 Kč a povinnost nahradit náklady řízení. Správní orgán I. stupně shrnul dosavadní řízení ve věci a provedené důkazy. Dle odůvodnění bylo jednání žalobce dostatečně popsáno v úředních záznamech Policie ČR, oba policisté shodně vypověděli, že žalobce po opakovaných výzvách odmítal prokázat svou totožnost, a proto byl následně předveden na služebnu Policie ČR, kde již svou totožnost prokázal. Svědecké výpovědi zasahujících policistů byly shodné a správní orgán tyto výpovědi považuje za věrohodné. Poukázal na § 114 zákona č. 273/2008 Sb., z provedeního dokazování vyplynulo, že žalobce byl policistou opakovaně vyzván, aby prokázal svou totožnost, kdy zcela vědomě odmítnul této výzvy uposlechnout. Z jeho reakcí na učiněnou výzvu bylo zřejmé, že byl plně srozuměn s jejím obsahem, přesto této výzvy cíleně neuposlechl, čímž naplnil skutkovou podstatu přestupku proti veřejnému pořádku podle § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb. Tvrdění žalobce uváděná v odporu považuje správní orgán I. stupně za účelová a v rozporu s právními předpisy. Policisté postupovali v souladu s § 63 odst. 2 písm. k) Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

zákonu č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 273/2008 Sb.“). V případě úmyslného odmítnutí osoby svou totožnost prokázat může policista osobu předvést k provedení identifikačních úkonů. Toto předvedení může být provedeno na základě dobrovolnosti a není potřeba donucovacích prostředků, pokud předváděný spolupracuje, žalobce se tedy mylí, když se domnívá, že předvedení je možné realizovat pouze za pomoci donucovacích prostředků a formou služebního zákroku. Z vyhodnocených kamerových záznamů vyplynulo, že žalobce skutečně metrem cestoval, jeho tvrzení, že nemusí prokazovat svou totožnost, protože metrem necestoval, se ukázala nepravdivá. Každý je povinen uposlechnout výzvy úřední osoby. Podle správního orgánu I. stupně bylo v této věci vyloučeno uložení nepeněžitého trestu napomenutí, neboť tento trest se ukládá za méně závažné jednání a je prostředkem zejména výchovného a morálního působení, v daném případě však došlo k úmyslnému opakovanému neuposlechnutí výzvy policisty. Šlo o úmyslné jednání, osobní poměry pachatele nebyly správnímu orgánu známy, nebyly zjištěny polehčující ani přitěžující okolnosti. Na místě bylo uložení trestu ve výši 1 000 Kč, tedy ve výši 1/10 částky, kterou bylo možné obviněnému uložit. Tato pokuta dobře odpovídá celkovému charakteru přestupkového jednání, lze očekávat, že takto uložený trest splní i svůj výchovný účel a nebude pro pachatele likvidační.

26. Proti prvostupňovému rozhodnutí podal žalobce odvolání, které bylo správnímu orgánu I. stupně doručeno dne 1. 12. 2022. Odvolací námitky se obsahově shodovaly s žalobními námitkami uvedenými pod body 3 - 8 výše. Navíc žalobce poukazoval na tendenčnost postupu správního orgánu I. stupně, když celou dobu včetně ústního jednání dbal o to, aby nezjišťoval osobní situaci žalobce.
27. V napadeném rozhodnutí ze dne 13. 1. 2023 žalovaný shrnul výsledky provedeného dokazování a uvedl, že správní orgán I. stupně všechny výroky svého prvostupňového rozhodnutí řádně a velmi podrobně odůvodnil, s tímto postupem se žalovaný zcela ztotožnil. Vina žalobce byla spolehlivě prokázána na podkladě důkazů (zejména svědecké výpovědi obou zakročujících policistů, listinné důkazy v podobě úředních záznamů policejní hlídky). Výzva policistů směřující k prokázání totožnosti byla oprávněná, neboť byla učiněna na základě žádosti revizorů DPP, aby došlo ke ztotožnění muže, který cestoval metrem bez platného jízdního dokladu. Co se týče uložení trestu, správní orgán přihlédl k závažnosti přestupku a k jeho následku, osobní poměry žalobce správnímu orgánu I. stupně sice nebyly známy, ale výše pokuty pro něj není likvidační, přičemž ji správní orgán I. stupně považoval za přiměřenou a zároveň dostačující k tomu, aby splnila svůj účel. K odvolacím námitkám žalovaný uvedl, že zásadně nesouhlasí s tvrzením, že nebylo naplněno obvinění z odmítnutí prokázání totožnosti, neboť z dokazování vyplývá opak tj. žalobce opakovaně odmítl přítomným policistům prokázat svoji totožnost, z kamerových záznamů pak navíc vyplývá, že žalobce skutečně metrem cestoval. Skutečnost, že předvedení bylo činěno bez donucovacích prostředků, nevylučuje, že se o předvedení jednalo. Výzva policisty vůči žalobci byla učiněna ve smyslu § 63 odst. 2 písm. k) zákona č. 273/2008 Sb., v případě odmítnutí svou totožnost prokázat pak policista může osobu předvést k provedení identifikačních úkonů. K námitkám, že žalobce neměl požadovat důkazy o svém údajném cestování MHD a že jeho dostavení se na služebnu Policie ČR nebylo předvedením, žalovaný odkázal na úřední záznamy a svědecké výpovědi. Co se týče namítaného nedostatku zkoumání osobní situace žalobce v souvislosti s uložení sankce, žalovaný uvedl, že uložená pokuta by nebyla likvidační, ani kdyby žalobce byl např. starobním důchodcem, případně může žalobce požádat o její úhradu formou splátek. Zjišťování osobních

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

poměrů je omezeno v podstatě na ústní jednání, kde se ale žalobce ke svým osobním poměrům nijak nevyjádřil. Stejně tak se na ústním jednání nevyjádřil k namítanému způsobu, jakým bylo přehráváno důkazní video. S námitkou, že měl správní orgán I. stupně porušit regulérnost řízení tím, že žalobce identifikoval jako pachatele v jiné věci, žalovaný nesouhlasil, protože správní orgán I. stupně pouze konstatoval, že žalobce v daný den cestoval metrem s horským kolem, což je prokázáno kamerovým záznamem, k řešení porušení Smluvních přepravních podmínek PID není příslušný.

V. Hodnocení věci Městským soudem v Praze

28. Městský soud v Praze přezkoumal napadené rozhodnutí, včetně řízení, které jeho vydání předcházelo, v rozsahu žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní; dále jen „s.ř.s.“). Při přezkoumávání vycházel soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s.ř.s.). Po provedeném řízení dospěl soud k závěru, že žaloba není důvodná.
29. Soud ve věci rozhodl bez nařízení ústního jednání, neboť účastníci řízení s tímto postupem souhlasili ve smyslu ust. § 51 odst. 1 s.ř.s.
30. Podle ust. § 114 zákona č. 273/2008 Sb. *každý je povinen bez zbytečného odkladu a bezplatně uposlechnout výzvy anebo pokynu nebo vyhovět žádosti policie nebo policisty; to neplatí, pokud tento zákon nebo jiný právní předpis stanoví jinak. Nelze-li účelu výzvy, pokynu nebo žádosti dosáhnout pro odpor osoby, je policista oprávněn tento odpor překonat.*
31. Podle ust. § 63 odst. 2 písm. k) zákona č. 273/2008 Sb. *policista je oprávněn vyzvat k prokázání totožnosti osobu na žádost jiné osoby, která má na zjištění totožnosti právní zájem, jakož i osobu, která o prokázání totožnosti policistu žádá, a zjištěné osobní údaje předat osobě, která o prokázání totožnosti požádala.*
32. Podle ust. § 63 odst. 3 zákona č. 273/2008 Sb. *odmítne-li osoba uvedená v odstavci 2 prokázat svoji totožnost nebo nemůže-li ji prokázat ani po poskytnutí potřebné přiměřené součinnosti a policista nemůže její totožnost zjistit provedením úkonu na místě, je oprávněn osobu předvést k provedení úkonů směřujících ke zjištění její totožnosti. Potřebnou součinnost k prokázání totožnosti policista poskytne způsobem a v rozsahu, který nezmaří účel úkonu.*
33. Podle ust. § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb. *fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že neuposlechně výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci. Základními podmínkami naplnění skutkové podstaty tohoto přestupku je skutečnost, že ze strany úřední osoby byla učiněna výzva, tato výzva byla učiněna při výkonu její pravomoci a obviněný výzvu neuposlechl.*
34. Podle ust. § 5 odst. 3 písm. b) zákona č. 251/2016 Sb. *za přestupek lze uložit pokutu do 10 000 Kč, jde-li o přestupek podle odstavce 1 písm. a), b), d), e), i) nebo j) anebo odstavce 2 písm. a) nebo e).*
35. Podle ust. 127 odst. 1 písm. e) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“) *úřední osobou je příslušník ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru nebo strážník obecní policie.*
36. Žalobce v první řadě namítá, že nebyly naplněny znaky skutkové podstaty přestupku neuposlechnutí výzvy úřední osoby podle ust. § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb. Dle tvrzení žalobce výzvu policistů k prokázání své totožnosti splnil cca 15 minut od zaznění výzvy na nejbližší služebně, přičemž tato prodleva vznikla za účelem zabránění

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

podvodu a zneužití osobních údajů žalobce. Soud se s tímto náhledem žalobce neztotožňuje.

37. Ze správního spisu vyplývá, že dne 25. 5. 2022 byli policisté vysláni k zastávce metra X na základě oznámení revizorů, kteří údajně zadrželi muže (žalobce) bez platného jízdního dokladu a požádali o součinnost Policie ČR ke zjištění jeho totožnosti. Po příjezdu na místo si policisté od revizorů vyslechli, jak došli k tomu, že žalobce cestoval bez platného jízdního dokladu, a na základě těchto informací žalobce opakovaně bezúspěšně (dle svědeckých výpovědí minimálně dvakrát) vyzvali k prokázání totožnosti. To vyplývá z policejních úředních záznamů i ze svědeckých výpovědí, přičemž žalobce ve správním řízení ani v žalobě nepopíral skutečnost, že na výzvu policie odmítl uposlechnout; argumentuje však tím, že výzvě nevyhověl, protože nechtěl dopustit, aby se revizoři dozvěděli jeho osobní údaje.
38. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 14. 6. 2023 č.j. 4 As 421/2021-47 uvedl k povaze výzvy následující: *„Výzva je nástrojem orgánu veřejné moci. Jedná se o faktický pokyn spočívající ve vyslovení zákazu nebo příkazu určitého jednání, které je adresát povinen respektovat, jemuž nepředchází žádné formální řízení. Jde tedy o rozkaz ukládající určitou povinnost, která musí být bezprostředně splněna, adresát se jí tudíž musí bezpodmínečně podřídit. Výzva by měla obsahovat oslovení a požadavek, co se má vykonat. Musí být určitá, musí směřovat vůči konkrétní osobě nebo osobám, musí se opírat o zákon, sledovat racionální účel a jejímu splnění nesmí bránit žádná překážka. Její součástí by měla být také informace o tom, co bude následovat, nebude-li výzvou formulovaný požadavek splněn (srov. STRAKOŠ, J. Zákon o některých přestupcích. Praktický komentář. Wolters Kluwer, Praha 2023). Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 17. 8. 2011, č. j. 1 As 63/2011-90, také vyslovil, že výzva musí sledovat účel, pro který byly úřední osobě pravomoc a kompetence svěřeny, a nesmí vybočovat z jejich rámce. Pro závaznost výzvy je přitom lhostejné, zda byla výzva úřední osoby motivována správnou úvahou. Dále také v rozsudku ze dne 21. 7. 2010, č. j. 1 As 59/2010-149, kasační soud uvedl, že výzva musí být dostatečně konkrétní a že její adresát musí vědět, co je jejím obsahem.“*
39. Ústavní soud se ve svém nálezu ze dne 6. 1. 1998, sp. zn. I. ÚS 263/97 zabýval povinností uposlechnout výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci a došel k závěru, že každý je povinen podrobit se výkonu pravomoci úřední osoby bez ohledu na vlastní soukromý názor, aniž by nejprve hodnotil zákonnost postupu úředních osob a teprve na základě těchto hodnocení jejich pokynů uposlechl, nebo neuposlechl (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 12. 2. 2009, sp. zn. III. ÚS 480/06 nebo rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 11. 2011, č. j. 7 As 97/2011-68 a ze dne 17. 8. 2011, č. j. 1 As 63/2011-90). Výjimkou z tohoto pravidla je pouze situace, kdy výzva úřední osoby představuje zjevný exces. Takový zjevný exces přichází v úvahu buď při absolutním nedostatku pravomoci úřední osoby, nebo v případě zcela evidentní nepřiměřenosti provedení donucovacího úkonu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 4. 2020, č. j. 5 As 313/2019-28).
40. V projednávaném případě nebyla dána ani jedna z uvedených možností, o zjevný exces se nejednalo. Absolutní nedostatek pravomoci je situace, kdy úřední osoba provádí úkon, ke kterému není oprávněna za žádných okolností. V daném případě však policisté provedli úkon na základě zákonného zmocnění uvedeného v ust. § 63 odst. 2 písm. k) zákona č. 273/2008 Sb., žalobce vyzvali k prokázání totožnosti na základě žádosti revizorů, jakožto osob majících na tom právní zájem. K danému úkonu tak policisté byli oprávněni. Nejedná se ani o případ zcela evidentní nepřiměřenosti provedení

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

donucovacího úkonu, neboť pouhé vznesení výzvy, ke které existuje zákonné zmocnění, z povahy věci stěží může být evidentně nepřiměřeně provedeným donucovacím úkonem. Zcela nepřiměřená intenzita by mohla nastat například v situaci, kdy by policie bezdůvodně a systematicky vyzývala k prokázání totožnosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 4. 2020, č. j. 5 As 313/2019-28), což však není žalobcův případ a ten to ani nenamítá. Žalobce tvrdí, že výzvy neuposlechl kvůli tomu, že mu ze strany revizorů hrozil „útok na majetek“ spočívající v tom, že by žalobce byl donucen zaplatit revizorům pokutu, která dle jeho názoru nebyla opodstatněná. Takové odůvodnění však nedosahuje intenzity zcela zjevného excesu. Žalobce měl tedy v dané situaci povinnost uposlechnout výzvy policistů a prokázat svou totožnost. Měl tak učinit i pokud byl přesvědčen, že mu uposlechnutím výzvy vznikne určitá újma. Soud dodává, že tím nebyla vyloučena možnost žalobce bránit se proti postupu policistů jinými zákonnými prostředky, zejména přicházela v úvahu stížnost podle ust. § 175 správního řádu a postup podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

41. Žalobce byl tedy policisty, kteří jsou úředními osobami podle ust. § 127 odst. 1 písm. e) trestního zákoníku, řádně a opakovaně vyzván k prokázání své totožnosti na základě zákonného důvodu uvedeného v § 63 odst. 2 písm. k) zákona č. 273/2008 Sb. Výzvu ale žalobce odmítl uposlechnout, přičemž v jeho případě neexistovala žádná okolnost vylučující povinnost tak učinit, čímž došlo ke spáchání přestupku neuposlechnutí výzvy úřední osoby podle ust. § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb.
42. Nelze souhlasit ani s žalobní námitkou, dle které bylo dostačující, pokud žalobce svou totožnost prokázal na policejní stanici asi 15 minut po zaznění výzvy. Podle § 114 zákona č. 273/2008 Sb. je každý povinen uposlechnout výzvy bez zbytečného odkladu. Kdyby na výzvu k prokázání totožnosti nemuselo být reagováno bezodkladně, vytratil by se její smysl, jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 30. 4. 2020, č. j. 5 As 313/2019-28: *„Zjištění totožnosti je totiž vždy nutné provést bezodkladně, neboť pokud neidentifikovaná osoba odejde, bude zpravidla velmi obtížné, pokud ne nemožné, ji znovu najít,“* a dále podotkl, že: *„Nutnost prokázat totožnost není vhodné nijak bagatelizovat, zvláště pokud přihlídneme k tomu, že zákonodárce považoval zjištění totožnosti za tak významné, že policistům svěřil natolik invazivní prostředek, jako je předvedení, které zahrnuje omezení osobní svobody (byť krátkodobé).“* Pokud tedy žalobce na výzvu odmítl ihned reagovat, na základě čehož se společně s policisty dostavil na policejní stanici, nelze to považovat za uposlechnutí prvotní výzvy k prokázání totožnosti.
43. Soud s žalobcem nesouhlasí ani když s odkazem na ust. § 63 odst. 3 zákona č. 273/2008 Sb. namítá, že nebyl povinen svou totožnost prokázat hned na místě. Toto ustanovení totiž nesměřuje k výjimkám z povinnosti uposlechnout výzvy, nýbrž stanovuje podmínky, za kterých může policejní orgán přistoupit k provedení následného prostředku, kterým je předvedení. K tomu je oprávněn, pokud osoba odmítne prokázat svou totožnost nebo nemůže-li ji prokázat ani po poskytnutí potřebné přiměřené součinnosti a policista nemůže její totožnost zjistit provedením úkonu na místě. V dané věci došlo ze strany žalobce právě k odmítnutí prokázání totožnosti, po opakované výzvě tak policisté dle jejich svědectví přistoupili k předvedení za účelem zjištění totožnosti. Žalobce pak v reakci na výzvu policistů nijak nedal najevo, že by k prokázání totožnosti potřeboval jakoukoli součinnost, naopak výslovně odmítl výzvě vyhovět, na základě čehož policisté přistoupili k předvedení. Nezáleží přitom na tom, že se žalobce předvedení nebránil a policisty na stanici následoval dobrovolně, neboť i tak se jednalo o Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

předvedení, přičemž použití donucovacích prostředků by v takové situaci bylo namíste až poté, co by nepostačilo užití mírnějších prostředků. Soud rovněž konstatuje, že přestupek neuposlechnutí výzvy úřední osoby podle § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb. byl dokonán ještě předtím, než se žalobce a policisté odebrali na policejní stanici.

44. Žalobce dále namítal, že správní orgán I. stupně hrubě pochybil, když ve věci rozhodl na základě vlastní interpretace důkazů ze sporu týkajícího se porušení smluvních vztahů mezi dopravcem a žalobcem a nevyčkal rozhodnutí civilního soudu v této věci. K tomu soud uvádí, že správní orgán I. stupně ve věci rozhodl na základě důkazů, které byly řádně provedeny během ústních jednání konaných dne 24. 8. 2022 a 2. 11. 2022. Předmětem přestupkového řízení pak byla otázka, zda žalobce naplnil skutkovou podstatu přestupku neuposlechnutí výzvy úřední osoby podle § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb., což bylo v řízení spolehlivě prokázáno. V této souvislosti se správní orgán I. stupně zabýval též zákonností výzvy ke ztotožnění dle § 63 odst. 2 písm. k) zákona č. 273/2008 Sb., která byla učiněna na základě žádosti revizorů (osob majících na zjištění totožnosti právní zájem) a jejich tvrzení, že žalobce cestoval bez platného cestovní dokladu. I když to nebylo z hlediska naplnění skutkové podstaty § 5 odst. 1 písm. a) zákona č. 251/2016 Sb. nezbytné, správní orgán I. stupně nad rámec uvedeného odůvodnění též z provedeného dokazování (zejména kamerový záznam) zjistil, že žalobce metrem skutečně cestoval (z hlediska posuzovaného skutku není ani podstatné, zda byl žalobce na kamerovém záznamu identifikován ještě před zahájením přestupkového řízení či až v jeho průběhu). Posuzoval-li žalovaný tuto otázku nad rámec předmětu řízení, a to s cílem vyvrátit veškeré související polemiky žalobce, nemá to vliv na jeho zákonnost, neboť otázka naplnění předmětné skutkové podstaty § 5 odst. 1 písm. a) byla prokázána nade vší pochybnost. Žalovaný se přitom nijak nezabýval posouzením, zda žalobce porušil smluvní podmínky mezi ním a dopravcem, ani nepředjímal, jak by případné důkazy byly posouzeny v občanskoprávním řízení.
45. Stejně tak není předmětem přezkoumávaného řízení, zda a jaké pokuty revizoři po žalobci požadovali a na základě jakých skutků, s ohledem na to považuje soud za nadbytečné se k této otázce více vyjadřovat.
46. Ohledně námítky žalobce, že správní orgán I. stupně se pokusil sabotovat účast žalobce na ústním jednání, má soud za to, že toto tvrzení nemá oporu ve správním spisu. Součástí spisu je písemnost s názvem uvědomění obviněného o pokračování v řízení o přestupku zahájeném z moci úřední a předvolání obviněného k ústnímu jednání ze dne 4. 7. 2022, která žalobce informuje o konání ústního jednání v této věci dne 24. 8. 2022 v 10 hod na adrese Michelská 6/23, Praha 4, na stejnou adresu přitom byli předvoláni také oba svědci. Tento dokument byl podle doručky žalobcem osobně převzat dne 12. 7. 2022. Dle protokolu o ústním jednání ze dne 24. 8. 2022 se žalobce k ústnímu jednání řádně dostavil a součástí správního spisu není žádná zmínka o tom, že by žalobce měl být nesprávně informován o místě konání ústního jednání. Žalobce to namítl poprvé až v žalobě, přičemž není jasné, z čeho své tvrzení dovozuje. Nic tedy nenasvědčuje tomu, že by se správní orgán I. stupně jakkoli snažil zamezit žalobci v jeho účasti na ústním jednání.
47. Pokud jde o informování žalobce o dalších výsledcích svědků, nelze takový postup správnímu orgánu I. stupně vytýkat. Podle § 49 odst. 1 správního řádu správní orgán uvědomí účastníky o konání ústního jednání nejméně s pětidenním předstihem, tuto povinnost nemá jen pokud se účastník práva na účast na ústním jednání vzdal. Prohlášení žalobce, že se k věci nechce více vyjadřovat, ještě nutně neznamená, že se vzdává práva

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

účasti na ústním jednání, toho se totiž může účastnit, i když se k věci nebude jakkoli vyjadřovat. Správní orgán I. stupně proto postupoval správně, když žalobce i nadále vyrozumíval o všech nařízených ústních jednáních. I kdyby však správní orgán informoval žalobce nad rámec svých povinností, nejednalo by se o porušení práv žalobce ani o vadu řízení.

48. Poslední námitka žalobce se týkala nezohlednění jeho osobní situace při ukládání pokuty. Otázka výměry uložené sankce podléhá správnímu uvážení správního orgánu. Správní orgán je povinen ji stanovit v rámci zákonem vymezeného rozmezí po zohlednění všech individuálních okolností konkrétního případu. Tím jsou dány meze správního uvážení. Soudní přezkum správního uvážení je pak limitován na posouzení, zda správní orgán nepřekročil zákonem stanovené meze správního uvážení nebo zda je nezneužil a pokud tomu tak není, soud není oprávněn jakkoliv nahrazovat správní úvahu správního orgánu (§ 78 odst. 1 s.ř.s.; k tomu srov. např. usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 23. 3. 2005, č.j. 6 A 25/2002-42, č. 906/2006 Sb. NSS, či rozsudek ze dne 20. 8. 2021, č. j. 2 As 256/2020-35: *„Stanovení výše pokuty za správní delikt je výsledkem správního uvážení, jehož zákonost je soudem přezkoumatelná jen v omezeném rozsahu vymezeném v § 78 odst. 1 větě druhé s. ř. s. Při posuzování zákonosti uložené sankce je tak správní soud k žalobní námitce oprávněn pouze hodnotit, zda správní orgán při stanovení její výše zohlednil všechna zákonem stanovená kritéria, zda jeho úvahy o výši pokuty jsou racionální, ucelené, koherentní a v souladu se zásadami logiky, zda správní orgán nevybočil z mezí správního uvážení nebo jej nezneužil nebo zda uložená sankce není likvidační (srov. např. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2010, č. j. 1 As 9/2008 - 133, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2012, č. j. 1 Afs 1/2012 - 36, nebo nálezy Ústavního soudu ze dne 13. 8. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 3/02, a ze dne 9. 3. 2004, sp. zn. Pl. ÚS 38/02).“*
49. Povinnost přihlédnout k osobním a majetkovým poměrům pachatele dopadá na správní orgán pouze tehdy, pokud je podle osoby pachatele a výše pokuty, kterou lze uložit, zřejmé, že by pokuta mohla mít likvidační charakter (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2010, č. j. 1 As 9/2008-133, č. 2092/2010 Sb. NSS). Jinými slovy, správní orgány se majetkovými poměry obviněného zabývat nemusí, pokud z jeho tvrzení, ze spisu ani z výše ukládané pokuty nevyplývá, že by likvidační účinek mohl nastat. Při zjišťování osobních a majetkových poměrů má správní orgán vycházet z informací, které vyplynuly v průběhu řízení, či které byly poskytnuty samotným účastníkem řízení. Pokud se správnímu orgánu takových podkladů nedostává, výši pokuty stanoví odhadem. Toto rozhodnutí NSS rovněž konstatuje nezbytnost procesní aktivity a existenci důkazního břemene účastníka řízení, pokud jde o poskytnutí konkrétních údajů ohledně jeho poměrů k zabránění tomu, aby pokuta pro něj měla likvidační důsledky.
50. Podle ust. § 5 odst. 3 písm. b) zákona č. 251/2016 Sb. lze za přestupek neuposlechnutí výzvy úřední osoby uložit pokutu až ve výši 10 000 Kč. Správní orgán I. stupně uvedl, že v daném případě nepeněžitý trest nepřichází v úvahu, neboť došlo k úmyslnému opakovanému neuposlechnutí výzvy policisty, nebyly zjištěny žádné polehčující ani přitěžující okolnosti, přičemž peněžitý trest ve výši 1 000 Kč odpovídal celkovému charakteru přestupkového jednání, bylo možné u něj očekávat, že splní svůj výchovný účel a nebude pro žalobce likvidační. Žalobce ve správním řízení žádné informace o svých osobních a majetkových poměrech neposkytl, ani ze správního spisu nevyplývá žádná indicie o osobních či majetkových poměrech, která by nasvědčovala tomu, že by žalobce mohla výše pokuty existenčně zasáhnout, žalobce nenamítal, že by uložená Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

pokuta pro něj mohla mít likvidační účinek, a to ani v odvolání. Žalovanému tak nezbylo než výši pokuty stanovit odhadem, přičemž pokutu stanovil ve výši jedné desetiny možné zákonné sazby tak, aby žalobci nezpůsobila existenční starosti (nebyla likvidační), ani kdyby žalobce byl například starobním důchodcem, poukázal též na možnost uhradit pokutu ve splátkách. Zároveň žalovaný zhodnotil i ostatní zákonná kritéria a své úvahy řádně zdůvodnil.

51. Ani v žalobě žalobce nenamítal likvidační charakter pokuty. Uvedl sice své poměry, tedy že je v předdůchodovém věku, je nezaměstnaný, nepobírá žádnou podporu ani dávky a žije sám ve společné domácnosti s 84letou matkou. To však nelze považovat za ucelené vyjádření k poměrům žalobce, neboť není zřejmé, proč žalobce nevykonává výdělečnou činnost, byť dosud stále je v produktivním věku, z jakých prostředků uhrazuje své základní životní potřeby a v jaké výši, jaké jsou jeho majetkové poměry a další. Pouze z těchto kusých informací tedy nelze dovozovat, že by pokuta ve výši 1 000 Kč mohla mít pro žalobce likvidační charakter.
52. Z toho je zřejmé, že stanovení pokuty ve výši 1 000 Kč žalovaný dostatečně odůvodnil s přihlédnutím k individuálním okolnostem daného případu a k relevantním zákonným hlediskům, nejedná se tedy o překročení mezí správního uvážení, ani o sankci excesivní či likvidační. Danou námitku tak soud nepovažuje za opodstatněnou.
53. Soud na základě shora uvedeného neshledal žalobu důvodnou a dle § 78 odst. 7 s.ř.s. ji zamítl.
54. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle ustanovení § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalobce neměl ve věci úspěch, proto mu náhrada nákladů řízení nenáleží, a žalovanému náklady nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 29. dubna 2024

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.

Mgr. Kateřina Peroutková v. r.
samosoudkyně

Shodu s prvopisem potvrzuje S. T.